

NGHIÊN CỨU THIẾT KẾ ĐỒ HỌA MẪU VẢI VÀ ỨNG DỤNG THIẾT KẾ BỘ SƯU TẬP THỜI TRANG MẪU VẢI

RESEARCHING THE FABRIC PATTERN GRAPHIC DESIGN AND APPLYING TO DESIGN
THE FABRIC PATTERN FASHION COLLECTION

Dương Thị Kim Đức*, Trần Thị Ngọc

TÓM TẮT

Trên thế giới, trong lĩnh vực Dệt may và Thiết kế thời trang, thiết kế đồ họa mẫu vải là ngành đã có lịch sử phát triển lâu đời. Từ những mẫu vải đẹp, nhiều bộ sưu tập thời trang được sáng tác. Ngoài ra, thiết kế mẫu vải còn có độ phủ rộng và trực tiếp phục vụ các lĩnh vực thiết kế ứng dụng khác như: thiết kế nội thất, phụ trang, da giày... Khoa học kỹ thuật phát triển, với sự trợ giúp của máy tính, kết hợp với công nghệ in ấn hiện đại, thiết kế đồ họa mẫu vải đang ngày càng phát triển mạnh mẽ, phục vụ nhu cầu thương mại của khách hàng thời trang trên toàn thế giới. Tuy nhiên ở Việt Nam hiện nay, lĩnh vực thiết kế đồ họa thời trang mẫu vải vẫn chưa được quan tâm đúng mức để đào tạo chuyên sâu. Với bài báo này, nhóm nghiên cứu muốn giới thiệu khái quát về thiết kế đồ họa mẫu vải, tổng kết, phân tích, đánh giá và đề xuất cách thức thiết kế đồ họa mẫu vải theo xu hướng thời trang. Từ đó ứng dụng thiết kế thời trang mẫu vải cho mùa 2020 của Công ty Cổ phần thời trang Việt Thăng.

Từ khóa: Thiết kế đồ họa, đồ họa mẫu vải, xu hướng thời trang mẫu vải, bộ sưu tập thời trang mẫu vải, lịch sử thiết kế đồ họa mẫu vải.

ABSTRACT

In the world, in the field of Textile and Fashion Design, the graphic design of the fabric pattern has a long history of development. From beautiful fabrics, many fashion collections are creative. Besides, the fabric design also has covered directly and serves other design applications such as interior design, accessories, footwear, etc. Science and technology development, with the help of computers, combined with modern printing technology, the fabric pattern design is strongly developing, serving the commercial needs of fashion customers all over the world. However, in Vietnam today, the field of fabric fashion design has not been given adequate attention for in-depth training. With this article, the research team wants to introduce an overview of the fabric pattern design, summarize, analyze, evaluate, and suggest ways to design fabric pattern graphics according to fashion trends. Since then, the application of fabric fashion design for the 2020 season is for the Viet Thang Fashion Joint Stock Company.

Keywords: Pattern design, fabric pattern, fabric pattern fashion trends, fabric pattern fashion collection, history of fabric pattern design.

Viện Dệt may - Da giày và Thời trang, Trường Đại học Bách khoa Hà Nội

*Email: duc.duongthikim@hust.edu.vn

Ngày nhận bài: 15/12/2020

Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 15/01/2021

Ngày chấp nhận đăng: 25/4/2021

1. TỔNG QUAN

1.1. Các khái niệm liên quan

Từ xa xưa, đồ họa trong tiếng Hy Lạp là γραφικός graphikos, để chỉ những bản vẽ [11] là hình ảnh, thiết kế trực quan được hiển thị trên một bề mặt chất liệu như tường, gốm, vải, giấy, gỗ hoặc đá... mang ý nghĩa nghệ thuật nhằm mục đích thông báo, minh họa, trang trí hoặc giải trí phục vụ nhu cầu con người. Ngày nay, hình ảnh, thiết kế trực quan được tạo ra bởi máy tính rất phổ biến, được gọi là đồ họa máy tính.

Danh từ thiết kế (*Design*) xuất phát từ chữ *disegno* của tiếng La tinh có từ thời Phục Hưng có nghĩa là phác thảo, thuật vẽ (*Drawing*), thiết kế bản vẽ, là cơ sở của mọi nghệ thuật thị giác, công việc của sự sáng tạo. Design là phác thảo, thiết kế, chế mẫu và lập kế hoạch cho sản phẩm công nghiệp. Với quá trình công nghiệp hóa cũng là quá trình hình thành lịch sử Design và bắt đầu vào khoảng giữa thế kỷ XIX [4].

Thiết kế đồ họa mẫu vải là một khái niệm phát triển qua thời gian, ban đầu được hiểu như công việc của một cá nhân sử dụng các yếu tố thiết kế để tạo nên tính thẩm mỹ của mẫu vải, được thực hiện thành mẫu thực thông qua quá trình dệt, in, nhuộm, thêu hoặc trang trí theo cách khác trên bề mặt vải. Trải qua một quá trình đến ngày nay, thiết kế đồ họa mẫu vải là công việc của một tập thể trong đó có họa sĩ thiết kế. Thiết kế đồ họa mẫu vải là quá trình truyền tải ý tưởng thành một bộ sưu tập thời trang mẫu vải. Căn cứ vào thị trường, đối tượng khách hàng, xu hướng thời trang, phong cách thương hiệu, nguồn cảm hứng thiết kế từ đó cho ra đời những bộ sưu tập mẫu vải, các mẫu in trang trí ứng dụng theo những mùa thời trang mới, duy trì và cân bằng bản sắc thương hiệu với những mong đợi của khách hàng khi xu hướng thay đổi.

Thiết kế đồ họa mẫu vải được chia thành ba mảng chính: thiết kế mẫu vải in, thiết kế mẫu vải dệt (dệt kim, dệt thoi) và thiết kế mẫu vải hỗn hợp (pha trộn nhiều kỹ thuật) [9]. Đã có nhiều công trình nghiên cứu về lĩnh vực thiết kế đồ họa mẫu vải dưới sự ảnh hưởng của địa lý, lịch sử, văn hóa, xã hội đối với các chủ đề trang trí, các kỹ thuật trang trí mẫu vải từ kỹ thuật cổ xưa, kỹ thuật truyền thống đến sự hiện diện của máy móc, kỹ thuật và công nghệ hiện đại.

Dưới góc độ về lịch sử, văn hóa truyền thống như *"The History of Pattern-Designing"* [20], sách *"A history of Graphic design"* [12], bài báo *"Tracing textiles, motifs and patterns: historical to contemporary"* [16]... Dưới góc độ thiết kế tạo tác *"Printed Textile Design"* [8], *"Sourcing Ideas for Textile Design: Researching Colour, Surface, Structure, Texture and Pattern"* [14],... Dưới góc độ kỹ thuật có cuốn sách *"Textile Design: Principles, Advances and Applications"* [10], ngoài ra còn có một số bài báo như *"Textile printing - past, present, future"* [19],...

Ở Việt Nam, có một số tài liệu về lĩnh vực thiết kế đồ họa mẫu vải như sách *"Trang trí dân tộc thiểu số"* [2] đã khai thác, tuyển chọn, ghi chép và làm phiên bản màu của đồ án trang trí các dân tộc thiểu số Việt Nam. Bài giảng *"Tạo mẫu và xử lý chất liệu - Tạo mẫu vải"* [5] của trường Đại học Tôn Đức Thắng. Tuy nhiên, những nghiên cứu trên chưa tương thích với tình hình phát triển của thực tế thị trường nên nhóm tác giả đi vào nghiên cứu về thiết kế đồ họa mẫu vải và quy trình nhằm góp phần đưa ra giải pháp cho lĩnh vực thiết kế và sản xuất mẫu vải ở Việt Nam.

1.2. Tổng quan về lịch sử thiết kế đồ họa mẫu vải

1.2.1. Thế giới

Lịch sử thiết kế đồ họa mẫu vải gắn liền với quá trình phát triển của các ngành như: dệt, in ấn, hóa nhuộm... chủ yếu được chia thành 3 giai đoạn:

Giai đoạn sơ khai

Hàng dệt may hoa văn (*vải dệt Coptic*) đã được tìm thấy trong các ngôi mộ cổ Ai Cập có niên đại từ cuối thế kỷ thứ III đến giữa thế kỷ VII. Hầu hết các tấm vải khảo cổ là mảnh thảm dệt, mảnh vụn quần áo bằng vải len, vải lanh, có hoa văn trang trí được dệt từ sợi len nhuộm. Thông qua tấm vải lanh cổ *"Antinoe veil"* mô tả một số cảnh trong thần thoại Hy Lạp, có niên đại từ thế kỷ thứ VI sau Công nguyên đã chứng minh được rằng hàng dệt có hoa văn đã được nhuộm sau khi dệt [12]. Ở châu Á, kỹ thuật này được thực hành ở Trung Quốc vào thời nhà Đường (618 - 907 sau Công nguyên), ở Nhật Bản vào thời Nara (645 - 794 sau Công nguyên), và ở Indonesia, người Java gắn liền với kỹ thuật này (*Batik*) từ năm 960 sau Công nguyên. Ở châu Phi với các bộ tộc Yoruba ở Nigeria, Soninke và Wolof ở Senegal [18].

Hình 1. Một mảnh vải Coptic, Ai Cập, thế kỷ V

Kỹ thuật in khắc gỗ có nguồn gốc từ Trung Quốc thời cổ đại với các bằng chứng từ năm 220 sau Công nguyên. Kỹ thuật này tạo ra các thiết kế chi tiết, nhưng yêu cầu các khối riêng biệt để in từng màu trên các khu vực được chỉ định. Theo thời gian, qua Con đường Tơ lụa, kỹ thuật này lan rộng từ Châu Á đến tất cả các nơi trên thế giới. Cuối thế kỷ XVI, in trên vải trơn đã phát triển để đáp ứng nhu cầu của hàng dệt "chintz" (*India painted calico*) được nhập khẩu từ Ấn Độ sang Châu Âu. Đây là những loại vải bông mịn với các họa tiết động thực vật đa dạng được in khối, vẽ hoặc nhuộm [13].

Thời kỳ công nghiệp hóa

Giữa thế kỷ XVIII chứng kiến sự khởi đầu của cuộc cách mạng công nghiệp và sự ra đời của một loạt công nghệ mới. Từ máy kéo sợi (do James Hargreaves phát minh năm 1764), tự động hóa việc chuẩn bị sợi ngang cho máy dệt, đến động cơ hơi nước (do James Watt hoàn thiện năm 1775), được áp dụng cho khung dệt điện. Kết quả là cả hàng dệt trơn và có hoa văn đều được sản xuất hàng loạt, nhanh hơn và rẻ hơn cho trang phục và nội thất. In khắc tấm đồng (*intaglio*) là một phương pháp xuất hiện ở Châu Âu, được phát minh bởi Thomas Bell năm 1760. In khắc tấm đồng đã được cải tiến bằng in trực cơ giới vào năm 1783, cho ra nhiều biến thể về đường nét, kết cấu, tông màu [12].

Năm 1907, Samuel Simon được cấp bằng sáng chế in lưới ở Anh. Một kỹ thuật bắt nguồn từ Trung Quốc vào thời nhà Tống (960 - 1279). Sau đó, kỹ thuật này được các nước Châu Á khác như Nhật Bản điều chỉnh và tiếp tục được tạo ra bằng các phương pháp mới hơn. In lưới phần lớn được du nhập vào Tây Âu từ Châu Á vào khoảng cuối thế kỷ XVIII và đến thế kỷ XIX mới bắt đầu trở nên phổ biến được sử dụng trên toàn thế giới. Năm 1950, in lưới được cơ giới hóa, năm 1962 in trực lưới quay được ra đời. Đây là cách thực hiện in phủ đầy đủ hoa văn thành một quá trình liên tục và đã được sử dụng rộng rãi [15]. In trực lưới đã trở thành công nghệ tiên phong cho phong trào thời trang nhanh, đặc biệt là khi sản xuất được chuyển sang các nước thị trường nhân công lao động rẻ hơn như Trung Quốc và Ấn Độ.

Làn sóng mới của công nghệ in vải kỹ thuật số

Năm 1970 nhằm khắc phục những nhược điểm của ngành in lưới, in chuyển nhiệt ra đời với sự phổ biến của vải polyester. Quá trình in hoặc sơn các loại mực chuyển lên giấy, sau đó đặt lên các loại vải nhất định trong khoảng thời gian ngắn với điều kiện nhiệt độ được kiểm soát. Với sự cải tiến trong công nghệ in, máy in phun màu đóng một vai trò quan trọng trong vải in kỹ thuật số vào cuối những năm 1980. Máy in dệt kỹ thuật số dạng cuộn cho ngành thời trang xuất hiện vào giữa những năm 1990. Ngày nay, công nghệ in vải kỹ thuật số tốc độ cao không ngừng được cải tiến và sửa đổi với khả năng sáng tạo, tính linh hoạt, thẩm mỹ và giảm thiểu tác động môi trường. In kỹ thuật số tác động rộng hơn đến các mùa thời trang, mô hình kinh doanh và chuỗi cung ứng thời trang và may mặc [17].

Sự ảnh hưởng của trường phái mỹ thuật đến thiết kế đồ họa mẫu vải

Một số trường phái mỹ thuật chính ảnh hưởng đến thiết kế đồ họa mẫu vải bao gồm trường phái *Tân cổ điển*, *Art Deco*, *Art Nouveau*, *Bauhaus*, *Arts & Crafts*, *phong cách Chinoiseri*, *chủ nghĩa Lập thể*, *chủ nghĩa Biểu hiện*, *phong cách dân tộc*, *dân gian* và *Pop art*... Rất nhiều nghệ sĩ thiết kế mẫu vải được truyền cảm hứng từ những trường phái nghệ thuật này như *Anna Maria Garthwaite*, *William Morris*, *Jacqueline Groag*...

Thiết kế đồ họa mẫu vải từ xưa đến nay được ứng dụng rộng rãi trong thời trang, phụ trang và nội ngoại thất. Phát triển vượt bậc trên mọi phương diện từ nghệ thuật tạo hình, phong cách thiết kế đến các kỹ thuật in ấn. Thiết kế đồ họa mẫu vải đã khẳng định vị thế, trở thành một trong những lĩnh vực quan trọng, thúc đẩy sự phát triển của ngành dệt may.

1.2.2. Việt Nam

Qua những di chỉ khảo cổ được khai quật là những bàn dập hoa văn gốm cổ thuộc Văn hóa Hoa Lộc (nền văn hóa Việt cổ thế kỷ II trước Công nguyên) được khắc vạch nhiều mô típ hoa văn và ứng dụng để in trên vải hoặc trên người (tiền thân của tục xăm mình) [1]. Điều này cho thấy nghệ thuật trang trí đồ họa trên mẫu vải đã được hình thành ở Việt Nam từ rất sớm, tiếp tục hình thành và phát triển qua quá trình giống như những ngành nghệ thuật khác ở Việt Nam. Qua di sản nghệ thuật còn lưu giữ lại trên đồ gốm, đồ đá, gỗ qua các thời Đinh, Tiền Lê, Lý, Trần, Lê, Nguyễn có thể thấy rằng đã đạt được phong cách điển hình theo mỗi giai đoạn thời kỳ khác nhau. Đến thời Nguyễn, trước khi có sự du nhập của văn hóa Phương Tây, dưới ách thống trị của thực dân Pháp, thiết kế mẫu hoa văn trên vải hay thiết kế đồ họa mẫu vải vô cùng phong phú và đạt đến trình độ thẩm mỹ cũng như kỹ thuật thủ công rất cao.

Hình 2. Long bào hoàng đế - trang phục Cung đình nhà Nguyễn

Với sự đa dạng 54 dân tộc khác nhau nên nghệ thuật tạo hình hoa văn dân tộc Việt Nam cũng qua đó mà trở nên phong phú, nhiều kỹ thuật và hình thức thể hiện. Đặc biệt, hoa văn trang trí do các nghệ nhân thiết kế trên kỹ thuật dệt thổ cẩm là những mô típ trang trí độc đáo, đặc sắc thể hiện nét văn hóa và sự khéo léo của kỹ thuật thủ công gắn liền với khả năng thẩm mỹ [7].

1.3. Tình hình thị trường thiết kế đồ họa mẫu vải

Thế giới

Thị trường thiết kế mẫu vải đa dạng bao gồm hàng may mặc từ sản phẩm thời trang đời thường đến thời trang trình diễn, đồ thể thao, phụ trang, da giày, các mặt hàng trang trí nội ngoại thất, mở rộng hơn trong ngành công nghiệp ô tô,... Hiện nay, in lưới vẫn là một ngành công nghiệp phát triển mạnh, là phương thức sản xuất chính. In kỹ thuật số đang có những bước phát triển vượt bậc trong lĩnh vực thời trang và may mặc toàn cầu. Phần lớn các họa sĩ, nhà thiết kế đồ họa dệt may làm việc cho các công ty, trong bộ phận thiết kế. Nhiều họa sĩ, nhà thiết kế hoạt động độc lập hoặc trở thành chủ thương hiệu, công ty thiết kế sản xuất mẫu vải.

Các nhà bán lẻ và thương hiệu hoạt động trong phân khúc thị trường cụ thể, tạo ra sự khác biệt và phục vụ cho sở thích của người tiêu dùng. Thị trường thiết kế đồ họa mẫu vải có xu hướng được chia thành ba cấp độ: Cao cấp, trung cấp, đại trà. Cấp độ cao nhất từ các nhà mốt nổi tiếng, yêu cầu về tính độc quyền, chất lượng, sang trọng và mức giá cao. Cấp trung là phần lớn nhất của thị trường, bao gồm những thương hiệu có một bản sắc riêng biệt và hấp dẫn đối với phân khúc khách hàng được xác định rõ ràng. Cấp độ đại trà có phạm vi cụ thể nhắm vào các nhóm tuổi khác nhau, mở rộng đối tượng khách hàng, kết hợp theo xu hướng với hàng may mặc có giá cả cạnh tranh [8].

Việt Nam

Ngày nay với sự quốc tế hóa cũng như giao lưu buôn bán, mở rộng thị trường giữa các quốc gia trong khu vực và trên thế giới, từ các trào lưu thời trang, kỹ thuật thiết kế, thực hiện in ấn trang trí mẫu vải trở nên vô cùng phong phú và đa dạng. Từ trang phục của trẻ em cho đến trang phục trung niên, cao tuổi, từ trang phục đồ lót, trang phục thường ngày cho đến trang phục dạo phố lễ hội, trang phục trình diễn... đều đã sử dụng thiết kế đồ họa trang trí mẫu vải và hình thành nên thị trường rất đa dạng phong phú. Với sự phát triển đa dạng của mẫu vải trên thị trường, những luật quốc tế và trong nước về bản quyền góp phần giúp quá trình thiết kế đồ họa mẫu vải theo mùa thời trang dần dần được các thương hiệu quan tâm và đầu tư phát triển lĩnh vực này nhằm đáp ứng nhu cầu của thị trường trong nước cũng như nước ngoài.

Tổng kết các phương pháp in vải

Trải qua quá trình phát triển theo thời gian, ngày nay có nhiều phương pháp in được sử dụng để tạo hiệu quả thẩm mỹ cho các mẫu vải theo mục đích khác nhau cũng như chất liệu khác nhau. Có ba phương pháp chính được sử dụng để sản xuất thương mại hàng dệt in: In trực (In lưới trực, in trực đồng), in kỹ thuật số và in chuyển nhiệt. Mỗi phương pháp đều có chi phí, ưu điểm và nhược điểm riêng, mẫu thiết kế và tính chất của vải sẽ quyết định quy trình in sử dụng.

Các phương pháp thủ công như in xả (resist printing), in bóc màu (discharge printing), in khối (block printing),...

được duy trì, bảo tồn và phát triển tại địa phương có truyền thống lâu đời. Tạo nên những sản phẩm vải đặc sắc với những cách thức, kĩ thuật riêng biệt, mang đặc trưng của nền văn hóa của vùng miền, đất nước, dân tộc khác nhau trên thế giới. Đồng thời những kỹ thuật này luôn được các nhà tạo mẫu, thương hiệu thời trang nổi tiếng để cao, sử dụng trong các bộ sưu tập thời trang cao cấp, mang tính trình diễn thể hiện ý tưởng nghệ thuật.

2. MỤC TIÊU, NỘI DUNG, ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Mục tiêu và nội dung nghiên cứu

Mục tiêu

Nghiên cứu tổng quan thiết kế đồ họa mẫu vải, tổng kết, phân tích, đánh giá và đề xuất cách thức thiết kế đồ họa mẫu vải theo xu hướng thời trang. Ứng dụng thiết kế thời trang mẫu vải cho mùa 2020 của Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng.

Nội dung nghiên cứu

Khái quát về khái niệm, phân loại, quá trình hình thành và phát triển thiết kế đồ họa mẫu vải cũng như kỹ thuật tạo tác. Tình hình thiết kế mẫu vải ngày nay trên thế giới và Việt Nam. Các phong cách thiết kế đồ họa mẫu vải. Quy trình thiết kế đồ họa mẫu vải.

Tổng quan về Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng, hệ thống sản phẩm, thị trường, khách hàng, đối thủ cạnh tranh và sản phẩm cùng loại. Tìm hiểu về chất liệu vải lanh (*rayon*) và quá trình thiết kế mẫu vải thực tế tại công ty. Xu hướng thời trang mẫu vải và đề xuất phương án thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải lanh cho mùa 2020.

2.2. Đối tượng nghiên cứu

Thiết kế đồ họa mẫu vải, một số phong cách thiết kế mẫu vải tiêu biểu, các kỹ thuật in vải, thị trường thiết kế mẫu vải in trên thế giới và Việt Nam. Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng, đối thủ cạnh tranh (Thời trang nữ Wonnerful, thời trang mặc nhà Sunfly, Vincy Homewear). Xu hướng thời trang Xuân Hè 2020. Bộ sưu tập thời trang mẫu vải cho đối tượng trẻ em từ 3 - 8 tuổi, nữ thanh niên từ 17 - 25 tuổi, trung niên từ 40 - 65 tuổi tại Hà Nội.

2.3. Phương pháp nghiên cứu

Sử dụng phương pháp liên ngành. Phương pháp thu thập, hệ thống, tổng kết, phân tích, đánh giá tư liệu. Phương pháp nghiên cứu lịch sử, phân chia giai đoạn phát triển để thấy được sự biến đổi không ngừng của ngành thiết kế đồ họa mẫu vải, quá trình hình thành và phát triển của Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng. Từ đó tổng kết đánh giá, đề xuất phương án thiết kế bộ sưu tập mẫu vải.

Phương pháp thực nghiệm thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải lanh (*rayon*), tách màu và làm mẫu đơn vị in cho kỹ thuật in trực đồng. Tổng kết, đánh giá sau khi vải thành phẩm, và đưa ra kết luận về thiết kế sáng tác mẫu vải cho Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng.

3. KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

3.1. Thiết kế đồ họa mẫu vải

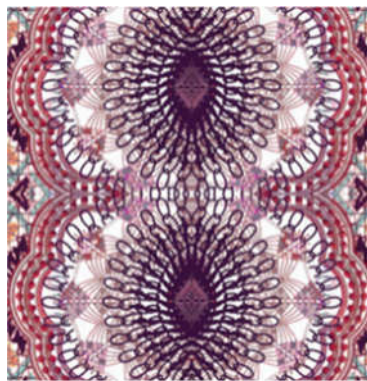
3.1.1. Phong cách thiết kế mẫu vải

Phong cách thiết kế mẫu vải đã phát triển qua nhiều thế kỷ và ngày nay chủ yếu có bốn nhóm họa tiết chính [9]. Nhóm họa tiết lấy cảm hứng từ tự nhiên (hình 3) bao gồm: động vật, côn trùng, hoa lá... Nhóm họa tiết lấy cảm hứng từ hình học (hình 5) để cập đến hình ảnh phi hữu cơ hoặc trừu tượng. Nhóm họa tiết dân tộc (hình 4) bắt nguồn từ địa lý, dân tộc hoặc nhân chủng học cụ thể. Nhóm họa tiết lấy cảm hứng từ sinh hoạt (hình 6) kể một câu chuyện hoặc đề cao một quan điểm, các mẫu có chứa các đơn vị mô típ lặp lại tương tự nhau nhưng khác nhau để tạo hứng thú cho thị giác.

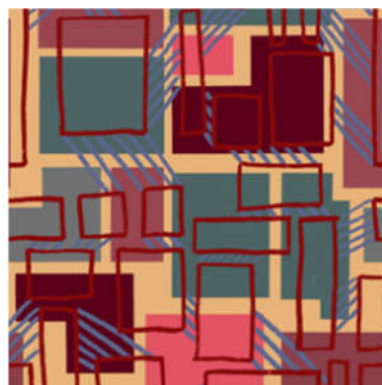
Mỗi nhóm trên lại chứa đựng nhiều phong cách và thiết kế riêng lẻ khác.

Hình 3. Họa tiết lấy cảm hứng từ tự nhiên

Hình 4. Họa tiết dân tộc

Hình 5. Họa tiết lấy cảm hứng từ hình học

Hình 6. Họa tiết lấy cảm hứng từ sinh hoạt

Bốn nhóm chính này lại thường được kết hợp với nhau. Mặt khác, với sự hỗ trợ của phần mềm chuyên dụng thiết kế mẫu vải, quá trình thiết kế các mẫu hoặc họa tiết trở nên đơn giản, hiệu quả hơn nhiều. Sự đổi mới của in phun kỹ thuật số cũng đã cho phép quá trình in vải trở nên nhanh hơn, dễ mở rộng và thân thiện với môi trường hơn.

3.1.2. Quy trình thiết kế đồ họa mẫu vải

Qua tổng kết các tài liệu cũng như quá trình thiết kế mẫu vải thực tế tại công ty, nhóm tác giả đưa ra quy trình thiết kế đồ họa mẫu vải.

Nghiên cứu tiền thiết kế

Xác định mục tiêu, vai trò, các quan điểm về thiết kế trong định hướng sản phẩm và kế hoạch thực hiện. Nghiên cứu tổng quan thương hiệu thời trang, hệ thống sản phẩm và phong cách thương hiệu. Xác định thị trường mục tiêu, phân khúc khách hàng, đối thủ cạnh tranh và sản phẩm cùng loại. Trên cơ sở đó đề xuất phương hướng để thiết kế phát triển sản phẩm bộ sưu tập mẫu vải.

Xác định chủ đề bộ sưu tập

Xác định nguồn cảm hứng bộ sưu tập, tìm hiểu bối cảnh ra đời và quá trình phát triển của ý tưởng, các ứng dụng đã có trong lĩnh vực thời trang. Xác định chủ đề bộ sưu tập. Nghiên cứu vật liệu và kỹ thuật in sử dụng trong bộ sưu tập mẫu vải. Nghiên cứu xu hướng thời trang mẫu vải. Từ đó đưa ra dự báo về chủ đề, hình dáng, đường nét, màu sắc, chất liệu của bộ sưu tập dành cho thương hiệu trong mùa thời trang sắp tới.

Thiết kế mỹ và kỹ thuật bộ sưu tập mẫu vải

Thiết kế motif thể hiện ý tưởng của chủ đề: lựa chọn đối tượng thiết kế, cách điệu hóa đối tượng thiết kế, đưa ra giải pháp thiết kế mỹ thuật về hình dáng, đường nét, màu sắc, chất liệu, bố cục tạo ra motif hoàn chỉnh.

Thiết lập bố cục: lựa chọn nhịp điệu thông qua cấu trúc lặp lại của motif thiết kế. Một trong những thông số kỹ thuật quan trọng trong in dệt thương mại là sự lặp lại của một đơn vị in dọc theo chiều dài và chiều rộng của vải dựa trên độ chính xác toán học. Các thiết kế dệt thương mại được sản xuất để được in lặp lại vào cuộn vải tương đối lớn.

Phát triển mẫu thiết kế: Từ một đơn vị in hoàn chỉnh, tách màu, phát triển mẫu thiết kế bằng việc thay đổi màu sắc. Đánh giá, hiệu chỉnh, sàng lọc mẫu, thử nghiệm trên

những mẫu trang phục hai chiều hay ba chiều. Điều chỉnh kích thước, tỉ lệ phù hợp.

Hiệu chỉnh, hoàn thiện mẫu thiết kế: xem xét các đặc điểm kỹ thuật, khảo nghiệm lần cuối trên mẫu đầu. Từ đó xây dựng bộ tài liệu cho đơn vị in để triển khai cho sản xuất thực tế.

Tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm hoàn thiện

Thu thập phản hồi, đánh giá về bố cục, đồ họa và màu sắc giữa mẫu thiết kế và mẫu thành phẩm. Đánh giá về ý tưởng, tính khả thi, kỹ thuật sản xuất của thành phẩm. Tổng kết toàn bộ quá trình triển khai, đánh giá thực trạng kết quả, hiệu quả công việc từ đó đúc rút kinh nghiệm hoàn thiện.

3.2. Ứng dụng thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải Xuân Hè 2020 cho Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng

3.2.1. Tổng quan về Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng

Ra đời từ năm 2007, Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng với mục tiêu trở thành một trong những thương hiệu thời trang gia đình hàng đầu Việt Nam. Việt Thắng luôn mang đến cho khách hàng sự hài lòng thông qua các sản phẩm chất lượng, phù hợp với xu hướng và thị hiếu của người Việt, đề cao giá trị của gia đình Việt [6].

Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng là thương hiệu kết hợp hai thế mạnh của ngành may mặc Việt Nam: nguồn vải lanh chất lượng tốt và kỹ thuật sản xuất khéo léo để tạo ra những sản phẩm may mặc có giá cả phải chăng với người tiêu dùng Việt Nam. Điểm nổi bật trong thiết kế, tạo sự khác biệt với các đối thủ cạnh tranh của Việt Thắng chính là thiết kế họa tiết vải lanh - từ khâu thiết kế mẫu và nguyên vật liệu vải với số lượng in lớn. Không ngừng đa dạng hoá các dòng sản phẩm theo từng độ tuổi phục vụ nhu cầu ngày càng cao của mọi đối tượng khách hàng bao gồm nữ giới, nam giới, người già và trẻ em. Sau 12 năm hoạt động, thương hiệu thời trang Việt Thắng đã không ngừng phát triển với hệ thống 10 cửa hàng bán lẻ khắp Hà Nội và trên 50 đại lý phân phối. Có 03 đối thủ cạnh tranh với Việt Thắng được nhóm nghiên cứu lựa chọn phù hợp với các tiêu chí đặt ra: cùng phân khúc khách hàng, dòng sản phẩm, giá bán đó là: *Thời trang nữ Wonnerful*, *thời trang mặc nhà Sunfly*, *Vincy Homewear*.

3.2.2. Xu hướng thời trang mẫu vải 2020

Với chủ đề Xuân Hè 2020, xu hướng thời trang hướng tới sự uyển chuyển, nhẹ nhàng, linh động và kỳ ảo. Sự bao trùm, cuốn hút vào màu sắc, chất liệu sống động, khơi dậy các giác quan, phát triển theo hướng cảm xúc với cái nhìn lạc quan về tương lai của thời trang. Sự vui vẻ, năng động thể hiện qua màu sắc rực rỡ và ấm áp, sôi động, tràn ngập hoa văn, thân thiện với môi trường [21].

Xu hướng họa tiết của Xuân Hè 2020 là trái cây thập cẩm (*Tutti fruity*), họa tiết ngựa vằn (*Crazy zebra*), sự bùng nổ nhiệt đới (*Tropical blast*), cầu vồng mờ ảo (*Hazy rainbow*), siêu hoa (*Hyper floral*), quá tải biểu cảm

(Expressive overload), giai điệu dân tộc (Ethnic rhythm), cuộc hội thoại sinh vật (Creature conversational).

3.2.3. Thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải

Xác định chủ đề bộ sưu tập mẫu vải

Với mong muốn đem lại làn gió mới cho Việt Thắng và tạo sự khác biệt so với nhiều loại mẫu vải trên thị trường, bộ sưu tập mẫu vải sẽ được thiết kế với xu hướng họa tiết: trái cây thập cẩm (Tutti fruity), siêu hoa (Hyper floral).

Nghiên cứu đối tượng sử dụng, môi trường sử dụng, điều kiện sử dụng

Từ những phân tích về đối tượng khách hàng của thương hiệu Việt Thắng, đối tượng sử dụng bộ sưu tập mẫu vải gồm trẻ em từ 3 - 8 tuổi; nữ trong độ tuổi từ 17 - 25; trung niên từ 40 - 65 tuổi tại Hà Nội. Bộ sưu tập mẫu vải hướng tới mùa Xuân - Hè ở miền Bắc, Hà Nội.

Với đối tượng trẻ em từ 3 - 8 tuổi bộ sưu tập hướng đến những họa tiết trái cây nhiều màu sắc bắt mắt để tạo cảm giác vui vẻ và mát mẻ. Họa tiết hoa lá cành với tông màu tươi sáng, nhẹ nhàng dành cho nữ thanh niên từ 17 - 25 tuổi. Tông màu trầm phù hợp với trung niên từ 40 - 65 tuổi, tăng khả năng sử dụng của mẫu thiết kế theo yêu cầu của doanh nghiệp.

Nghiên cứu về chất liệu sử dụng: vải lanh (linen rayon)

Rayon là xơ nhân tạo 100% xenlulo tái sinh được kéo từ dung dịch bằng phương pháp ướt. Hiện nay sản lượng xơ sợi nhân tạo sản xuất theo quy trình viscose vẫn chiếm tỉ trọng cao. Vải viscose mềm mịn, thoáng mát, thường được sử dụng trong may mặc các sản phẩm dành cho mùa hè như váy, áo,... Nhược điểm vải viscose dễ thấm nước, khả năng đàn hồi thấp nên dễ nhăn, nhàu, không có tính bền lâu.

Vải lanh rayon (linen rayon hay linen visco) là sự kết hợp điển hình giữa sợi lanh của cây gai với sợi viscose giúp giảm chi phí, tiết kiệm thời gian để tạo độ bóng, độ mềm mại, cho ra màu sắc đa dạng tươi sáng [3]. Hiện nay, phương pháp in trực đồng thường được Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng lựa chọn sử dụng để in họa tiết trên nền vải lanh với số lượng in vải lớn và in liên tục.

Giải pháp bộ sưu tập mẫu vải

Bảng 1. Giải pháp thể hiện bộ sưu tập

Đối tượng	Trẻ em 3 - 8 tuổi	Nữ 17 - 25 tuổi	Trung niên 40 - 65 tuổi
Motif họa tiết	Trái cây (Tutti fruity)	Siêu hoa (Hyper floral)	Siêu hoa (Hyper floral)
Hình dạng motif	Cách điệu - Đường nét tự nhiên (Organic Shapes)		
Màu sắc	Màu sắc phổ biến, màu sắc xu hướng		
	Tươi vui, sống động.	Tươi sáng, Nhẹ nhàng	Màu trầm, Trung tính.

Chất liệu	100% viscose - linen		
Quy tắc bố cục	Multidirectional design (đa hướng)	Half-drop (Step repeat)	Half-drop (Step repeat)
Phong cách thiết kế	Phong cách tự do		
Kỹ thuật in	In trực đồng (Engraved roller printing)		

Bộ sưu tập mẫu vải mùa Xuân Hè 2020

Bảng 2. Bộ sưu tập thiết kế mẫu vải mùa 2020

Mẫu hoa quả nhảy múa Đối tượng: Trẻ em 3 - 8 tuổi Kích thước: 20 x 21,3cm Panton TPX	Mẫu hoa (phối màu tươi sáng) Đối tượng: Nữ 17 - 25 tuổi Kích thước: 22,8 x 21,3cm Panton TPX	Mẫu hoa (phối màu trầm) Đối tượng: Trung niên Kích thước: 22,8 x 21,3cm Panton TPX

Dựa trên 3 mẫu thiết kế chính, nhóm tác giả phát triển từ 3 - 5 mẫu phát triển cho từng mẫu thiết kế chính phục vụ cho nhu cầu sản xuất theo kỹ thuật in khắc trực đồng. Tổng số là 14 mẫu thiết kế: 6 mẫu thiết kế hoa quả nhảy múa, 4 mẫu thiết kế mẫu hoa (phối màu tươi sáng), 4 mẫu thiết kế mẫu hoa (phối màu trầm).

3.2.4. Thành phẩm họa tiết mẫu vải sau khi in

Bảng 3. Thành phần họa tiết mẫu vải sau khi in

	Mẫu họa tiết	Thành phẩm sau khi in
Mẫu hoa (phối màu tươi sáng)		
Mẫu hoa quả nhảy múa		

Tổng kết, đánh giá: Sau khi so sánh mẫu thiết kế và mẫu thành phẩm với chất liệu vải lanh thông qua cách thức quan sát, từ thiết kế trên máy, bản chế thử cho đến in ra thành phẩm, nhóm tác giả có một số đánh giá như sau: trên tổng số 14 mẫu thiết kế, có 7 mẫu được in. Trong đó 4 mẫu thành phẩm tốt, 3 mẫu còn lại màu chưa đạt (màu sắc sai lệch, cường độ mạnh, độ tương phản cao). Do vải lanh

(Rayon) với sợi viscose dễ ăn màu khi nhuộm nên có màu sắc sỡ, tươi sáng hơn so với bản thiết kế. Kỹ thuật khắc in trực đồng hạn chế với số lượng màu, khó khăn trong việc lựa chọn màu sắc phù hợp và khắc tạo hình với chi tiết thiết kế nhỏ, mảnh.

3.2.5. Bộ sưu tập thời trang hè 2020 “Đẹp từ nhà ra phố” thương hiệu Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng sử dụng mẫu vải thiết kế

Hoàn thành thiết kế mẫu vải vào tháng 09/2019, sau quá trình tiến hành thử nghiệm chất liệu, màu sắc, đưa vào in vải bằng kỹ thuật in trực đồng. Đến mùa Hè 2020, thương hiệu Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng cho ra mắt bộ sưu tập thời trang Hè 2020 “Đẹp từ nhà ra phố” sử dụng mẫu vải đã sáng tác.

Hình 7. Trang phục trẻ em

Hình 8. Trang phục người lớn

Đánh giá: Mẫu vải được triển khai theo quy trình thiết kế đồ họa mẫu vải, phù hợp xu hướng thời trang, thị trường, nhu cầu và sở thích của từng đối tượng khách hàng cụ thể. Các sản phẩm thời trang của Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng sử dụng vải đã sáng tác trên chất liệu vải lanh mềm mịn cùng kiểu dáng cơ bản với phong cách đơn giản, phom dáng rộng rãi thoải mái, giá cả phù hợp, tạo sự hài lòng và thích thú với khách hàng. Tuy nhiên, sản phẩm mang tính an toàn với các mẫu thiết kế trước, chưa tạo được điểm nhấn, sự khác biệt rõ rệt.

4. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã tổng quan về các khái niệm đồ họa, thiết kế đồ họa mẫu vải, tìm hiểu về quá trình phát triển, các phương pháp thể hiện đồ họa mẫu vải dựa trên các kỹ thuật tạo tác. Nghiên cứu về các phong cách, chủ đề thiết kế đồ họa mẫu vải cũng như phương pháp, quy trình thiết kế đồ họa mẫu vải. Nhóm nghiên cứu đã hợp tác Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng thiết kế mẫu vải cho mùa thời trang 2020: Tiến hành nghiên cứu công ty, hệ thống sản phẩm, khách hàng, thị trường, đối thủ cạnh tranh. Tìm hiểu chất liệu vải lanh (*linen rayon*) kết hợp với xu hướng thời trang mẫu vải. Áp dụng cách phát triển ý tưởng trên thế giới để đưa vào thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải cho các đối tượng từ trẻ em, thanh niên đến trung niên. Đưa việc nghiên cứu ứng dụng lý thuyết vào thực tế sáng tác phục vụ cho thị trường Việt Nam thông qua Công ty Cổ phần thời trang Việt Thắng.

Thông qua nghiên cứu ứng dụng thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải và đánh giá tổng kết sau khi mẫu đã được vào sản xuất thực tế. Hoàn thiện một chu trình thiết kế bộ sưu tập thời trang mẫu vải in. Hướng tiếp theo sẽ là thiết kế mẫu vải trên các nền chất liệu khác nhau sử dụng các phương pháp và kỹ thuật in mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Dinh Phuong Cham, 2014. *Nhung ban dap hoa van gom co Van hoa Hoa Loc*. <http://baotanglichsu.vn/vi/Articles/3099/16848/nhung-ban-dap-hoa-van-gom-co-van-hoa-hoa-loc.html>
- [2]. Hoang Thi Mong, Ma Thi Tien, 2001. *Decorative Art Of Minority Groups*. NXB Văn hóa - Dân tộc. EMC Publishing House, Hanoi
- [3]. Huynh Van Tri, 2016. *Vat lieu may*. Publishing House of Industrial University of HCM City.
- [4]. Le Huy Van, Tran Van Binh, 2011. *Lich su Design*. Construct Publishing House.
- [5]. Faculty Of Industrial Fine Art, 2011. *Tao mau va xu ly chat lieu - Tao mau vai*. on Duc Thang University.
- [6]. Viet Thang Fashion Joint Stock Company. *Gioi thieu*. <https://thoitrangvietthang.vn>
- [7]. Vietnamfineart. *Hoa van tren trang phục dân tộc*. <https://dantocmiennui.vn/hoa-van-tren-trang-phuc-dan-toc/140494.html>
- [8]. Amanda Briggs-Goode, 2013. *Printed Textile Design*. Laurence King Publishing Ltd.
- [9]. Billie J. Collier, Martin J. Bide, Phyllis G., 2009. *Understanding of Textiles*. Pearson Publishers, ISBN 978-0-13-118770-2, ISBN 0-13-118770-8
- [10]. A Briggs-Goode, 2011. *Textile Design: Principles, Advances and Applications*. Woodhead Publishing.
- [11]. Christensson Per, 2009. *Graphics Definition*. TechTerms. Nguồn: <https://techterms.com/definition/graphics>
- [12]. Guity Novin. *A History of Graphic Design*. The online Texbook. Nguồn: <http://guity-novin.blogspot.com/2014/03/chapter-76-graphic-design-for-textile.html>

[13]. Jessica Bucci, 2016. *A look at the history of woodblock printing*. Nguồn: <https://startupfashion.com/fashion-archives-a-look-at-the-history-of-woodblock-printing/>

[14]. Josephine Steed, Frances Stevenson, 2020. *Sourcing Ideas for Textile Design*. Bloomsbury Publishing, 2020.

[15]. Kang, Jun-suk. *A History of Textiles in Egypt*. Korean Minjok Leadership Academy.

[16]. Liz Williamson, 2016. *Tracing textiles, motifs and patterns: historical to contemporary*. University of Nebraska - Lincoln.

[17]. Lydia Mageean, 2019. *Digital Printing's Impact on Fashion and Apparel*. Nguồn: <https://www.whichplm.com/digital-printings-impact-on-fashion-and-apparel/>

[18]. Nadia Nava, *Il batik*. Ulissedizioni, 1991. ISBN 88-414-1016-7

[19]. Nemanja Kašiković, Gojko Vladić, Dragoljub Novaković, 2016. *Textile printing – past, present, future*. Tehnološki fakultet, Univerzitet u Banjaluci.

[20]. William Morris, 1879. *The History of Pattern-Designing*. The Trades Guild of Learning, Co-operative Institute, Castle Street, Oxford Street, London.

[21]. Première Vision. *Spring/Summer 2020 Print & Pattern Trend Report*. Nguồn: <https://blog.patternbank.com/premiere-vision-spring-summer-2020-print-pattern-trend-report/>

AUTHORS INFORMATION

Duong Thi Kim Duc, Tran Thi Ngoc

School of Textile - Leather and Fashion, Hanoi University of Science and Technology